

Karácsony másnapja 2011.

Kiss Szaléz

Bevezetés

Karácsony másnapján az Egyház az első vértanújára emlékezik. A mai nap én meg a diktatúra ferences vértanúira. Közülük is a legismeretebbre, a magyar Katolikus Egyház első vértanúpapjára, Kiss Szaléz atyára.

Kirie litánia

Urunk Jézus Krisztus! Te mondtad: Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért. Valóban azoknak tarjuk mi őket? Uram irgalmazz.

Mit teszünk mi napjaink üldözött keresztényeinek sokaságért. Krisztus kegyelmezz.

Hiszünk mi abban, hogy a keresztények kiontott vére a kereszténység magva? Krisztus kegyelmezz!

Evangelium után

Ki is volt Szaléz atya? Egy szegedi tízgyermekes cipézmester ötödik igen tehetséges gyermeke, akit ferences hivatással ajándékozott meg az Úr. Ferences szerzetessé lett és nem is akármilyenné.

Távlatokban gondolkodó, széles látókörű pap. Igen erősen foglalkoztatták a szociális kérdések.

Ez a nagy műveltségű ferences szívesen misézett a tanyai iskolakápolnában is. Így a jászberényi tanyavilág templomaiban is. Beszédvázlataiból idézek: „Jászberényi nyomortanyák! Ó, testvéreim, harmincezren éltek e városban. Adjatok csak évente 1-1 pengőt és olyan szeretet csodát tesztek szegényeinkkel, hogy ránk bámul az egész világ!”

Tudjuk, hogy az ilyen hangvételű beszédei és írásai miatt hamarosan éles ellentétbe került a helyi

apát-plébánossal, aki kérte a rendfőnöktől Szaléz atya Jászberényből való eltávolítását. Sőt nem sokkal ezután az országból is. A rendi vezető 1937-ben Amerikába küldte missziós lelkésznek.

Öt évet töltött Amerikában, azonban itt sem tétlenkedett. Írásai megjelentek az ottani magyarnyelvű lapokban. Nem szerette Amerikát: „Idegennek, otthontalannak érzem magam. Kevés itt a lélek, kevés itt a szellem.”

Mindig visszavágyott szülőföldjére, s a háború kitörése után, mikor mások menekültek az országból, ő az utolsó pillanatban hazaindult. 1942 januárjában az utolsó Európába induló személyszállító hajóval hazatért.

Visszatérve 1944-ig Debrecenben volt házfőnök, és részt vett a zsidók mentésében, náciellenes beszédei miatt pedig többször feljelentették, és kis híján a Gestapo áldozata lett.

A háború után Gyöngyösre került. S az ifjúsággal való foglalkozást tartotta a legfontosabb feladatának. Megalakította a katolikus vallás-erkölcsi alapon működő Keresztény Demokratikus Ifjúsági Munkaközösséget. Ez a szervezet nagy sikerrel működött.

Az ifjúsággal való foglalkozásai miatt beidéztek a gyöngyösi rendőrkapitányságra. S ott bátran kijelentette az őt megfenyegetőknek, hogy az egyház elsődleges joga és kötelessége a fiatalok erkölcsei életre való nevelése: „Kereszténységünk és magyarságunk egyaránt szent nekünk, s ezeknek az értékeknek a vé-

delmében mindenre készek vagyunk.”

A kommunista vezetők féltek tőle, és az általa alapított katolikus ifjúsági szervezettől. A kommunista ifjúsági szervezet konkurenciát látott benne. Ezért el akarták némítani, a szervezetét pedig felszámolni. 65 évvel ezelőtt, 1946 húsvét vasárnapján, a kereszténység legnagyobb ünnepén Szaléz atyát több tucat fiatallal együtt letartóztatták. (Mindszenty bíborost, 63 évvel ezelőtt szint a kereszténység egyik legnagyobb ünnepén, Karácsony másnapján.)

Azzal vádolták, hogy fegyveres összeesküvést szervezett és értelmi szerzője volt egy orosz katona meggyilkolásának. Ezt kiforgatva, meghamisítva, sok koholt vádat hoztak fel ellene. A vallatás során kegyetlenül, válogatott módszerekkel kínozták. Az egyik vallatásakor úgy meggyötörték, hogy nem tudott talpra állni, és kínzói ölben vitték a cellájába és dobták a priccsre. De a gyónási titkot nem árulta el. Azt, hogy ki, és mit gyónt nála. Ezért, mint a gyónási titok vértanúját tiszteljük őt.

A magyar hatóságok átadták Szaléz atyát és társait a szovjet katonai bíróságnak. Ott hamar kimondták az ítéleteket. Szaléz atyára a halálos ítéletet. Az ítélet kimondása után valamennyien a Szovjet Hadbíróság Sopronkőhidai börtönében várták további sorsukat. Szaléz atya mindenkitől elbúcsúzott, megbocsátva mindenkinek és így várta kivégzését, Isten akaratában megnyugodva. Szavait papi áldással fejezte be.

Az ítéletet, a golyó általi kivégzést 1946. december 10-én haj-

tották végre. Mindszenty József bíboros Szaléz atya letartóztatásakor mondott szavai – „A magyar vértanúpapok sorát Szaléz atya nyitja meg” – beteljesültek. Ő nyitotta meg!

Szeretnék szólni Szaléz atya börtöntársáról, a fiatal, ízig-vérig ferences szerzetesről, Lukács Pelbárt atyáról is. Rajongott érte a fiatalság és ő is a fiatalságért. Szent Ferencnek a bélpoklossal való találkozásáról mondott lelkes beszéde volt elindítója hivatásomnak. A fiatalokkal való lelkes foglalkozásáért őt is letartóztatták. Perét összekapcsolták Szaléz atya perével. Vele is ugyanolyan kegyetlenül bántak, mint Szaléz atyával. Őt nem halálra, hanem kényszermunkára ítélték. Finn Karéliában, a Ladoga tó északi csücskénél lévő gulágon halt meg 1948. április 18-án.

1948 egy nagyon küzdelmes év volt. Én ekkor léptem be a ferences rendbe. Keresztapám, aki mélyen vallásos volt, azt kérte tőlem: Fiam ne menj el barátnak, hiszen rátok a vértanúság vár. – Keresztapám! Én vállalom a vértanúságot is! Elmegek barátnak! – válaszoltam.

Nem lettem vértanú. Börtönviselt hitvalló sem. De végtelen hálás vagyok a gondviselésnek, hogy Sopronkőhidán, azon a helyen, ahol raboskodtak, ha gyarló szavakkal is, de emlékezhettem vértanú rendi testvéreimre, a kedves testvéreket is rájuk. Legyen áldott az emlékük! S imádkozzunk azért, hogy legyenek mielőbb a szentek kórusában.

Ámen

F. F.